

II.ÚS 1975/08 ze dne 12. 1. 2009

N 7/52 SbNU 73

Hodnocení důkazů obecnými soudy v trestním řízení (in dubio pro reo)

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu
Jménem republiky

Nález

Ústavního soudu - II. senátu složeného z předsedkyně senátu Dagmar Lastovecké a soudců Františka Duchoně a Elišky Wagnerové (soudce zpravodaj) - ze dne 12. ledna 2009 sp. zn. II. ÚS 1975/08 ve věci ústavní stížnosti V. S., proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 17. 9. 2007 sp. zn. 48 T 6/2007, jímž byl stěžovatel shledán vinným spácháním trestného činu vraždy a odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 12 let a 6 měsíců a k trestu vyhoštění z území České republiky na dobu neurčitou, proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 11. 2007 sp. zn. 8 To 120/2007 o zamítnutí stěžovatelova odvolání a proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2008 sp. zn. 3 Tdo 398/2008 o odmítnutí stěžovatelova dovolání, spojené s návrhem na náhradu nákladů zastoupení před Ústavním soudem.

Výrok

I. Nerespektováním práv na spravedlivý proces garantovaných v člancích 36-40 Listiny základních práv a svobod bylo usnesením Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2008 sp. zn. 3 Tdo 398/2008, usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 11. 2007 sp. zn. 8 To 120/2007 a rozsudkem Městského soudu v Praze ze dne 17. 9. 2007 sp. zn. 48 T 6/2007 porušeno základní právo stěžovatele na osobní svobodu garantované v článku 8 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Proto se tato rozhodnutí ruší.

III. Náhrada nákladů za právní zastoupení se nepřiznává.

Odůvodnění

I.

1. Ústavní stížností podanou k poštovní přepravě dne 5. 8. 2008 se stěžovatel domáhal zrušení výše uvedených rozhodnutí, neboť měl za to, že jimi bylo porušeno jeho základní právo na spravedlivý proces garantované v člancích 36-40 Listiny základních práv a svobod (dále jen "Listina"), neboť hodnocení důkazů soudy v tomto řízení je v extrémním rozporu s jejich obsahem. Dále byla porušena zásada in dubio pro reo a rozhodnutí soudy prvního stupně je založeno na důkazech neúčinných a nezákonných. Zejména pak bylo porušeno právo obviněného odepřít výpověď podle čl. 40 odst. 4 Listiny.

2. Ústavní stížnost je přípustná [§ 75 odst. 1 a contrario zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen "zákon o Ústavním soudu)], byla podána včas a po odstranění vad na základě výzvy splňuje ostatní náležitosti vyžadované zákonem [§ 30 odst. 1, § 72 odst. 1 písm. a) zákona o Ústavním soudu].

3. Rozsudkem Městského soudu v Praze byl stěžovatel shledán vinným spácháním trestného činu vraždy [§ 219 odst. 1 a 2 písm. b) tr. zák.], za což byl odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání 12 let a 6 měsíců a trestu vyhoštění z území České republiky na dobu neurčitou. Odvolání proti rozsudku bylo Vrchním soudem v Praze zamítnuto, stejně tak bylo Nejvyšším soudem odmítnuto dovolání, které stěžovatel proti usnesení podal. Stěžovatel porušení svého práva na spravedlivý proces spatřuje především v hodnocení důkazů soudy, které je podle jeho názoru v extrémním rozporu s jejich obsahem.

4. V napadeném rozsudku soud prvního stupně konstatoval, že vinu stěžovatele lze dovodit z nepřímých důkazů, které tvoří ucelený řetěz. Prvním takovým důkazem pak má být výpověď stěžovatele, kterou soud hodnotí z důvodu postupných změn a přizpůsobování situaci jako nevěrohodnou a účelovou. Podle názoru stěžovatele ale "nelze na vinu obžalovaného usuzovat ze způsobu obhajoby", a je nutno vzít do úvahy fakt, že se stěžovatel ke spáchání činu nedoznal. Výpovědi policistů S. a D. o "přiznání" stěžovatele, který byl v té chvíli ve stavu těžké opilosti, také nelze považovat za důkaz použitelný pro účely trestního řízení, neboť podle konstantní judikatury Ústavního soudu je nepoužitelná jakákoli výpověď učiněná před zahájením trestního stíhání, ať již realizovaná při podání vysvětlení, před znalci, v postavení svědka nebo v civilním řízení. Porušením práva na spravedlivý proces mělo být podle stěžovatele i nerespektování práva vypovídat v mateřském jazyce. Další "doznání" měl stěžovatel učinit před pracovníky záchranné služby opět ve stavu těžké opilosti, po dotazu v jazyce českém, který stěžovatel neovládal. Toto doznání má být jediným ze dvou "důkazů", na kterých soud prvního stupně vystavěl svůj závěr o vině stěžovatele. Žádné jiné důkazy provedeny nebyly a žádná ze znaleckých expertiz neprokázala přítomnost daktyloskopických otisků na místě činu, přítomnost DNA ani jiného biologického materiálu stěžovatele na místě činu a ani přítomnost DNA či biologického materiálu stěžovatele na těle nebo oděvu poškozeného.

5. Stěžovatel polemizuje i s názorem odvolacího soudu, který uvedl, že "doznání" stěžovatele jsou pouze dokreslující, protože z provedených důkazů jednoznačně vyplývá, že v kritické době se stěžovatel na místě nacházel. Tento závěr je podle stěžovatele v extrémním rozporu s provedenými důkazy, neboť není zřejmé, kdy došlo k úmrtí poškozeného, a ze žádného důkazu nevyplývá, že by se stěžovatel v době mezi 11.15 hod. a 16.00 hod. nacházel na místě činu. Soudy ani nezkoumaly, zda se na místě činu nezdržovala nějaká třetí osoba, což je vážné pochybení, protože ze zajištěných daktyloskopických stop na nedopalcích cigaret vyšlo najevo, že se v domku zdržovala i třetí, dosud neztotožněná osoba.

6. Stěžovatel doplnil svou ústavní stížnost několika judikáty obecných soudů a Ústavního soudu, na kterých upozorňuje na porušení některých zásad trestního řízení. Soud prvního stupně nerespektoval právo stěžovatele zvolit si způsob obhajoby, když ze změn výpovědi usuzoval na vinu stěžovatele. Dále soudy podle stěžovatele porušily zásadu, podle které soud může opřít výrok o vině i o nepřímé důkazy, ovšem jen za předpokladu, že tvoří uzavřenou soustavu nepřímých důkazů. Závěry soudů jsou proto v extrémním rozporu s provedenými důkazy, neboť nebyl zjištěn skutkový stav bez důvodných pochybností.

7. Proto s ohledem na výše uvedené stěžovatel navrhl, aby Ústavní soud v záhlaví citovaná rozhodnutí svým nálezem zrušil. Stěžovatel dále žádá, aby náklady jeho právního zastoupení zaplatila Česká republika, neboť je nemajetný.

8. K výzvě Ústavního soudu se k ústavní stížnosti vyjádřili předsedové senátů Městského soudu v Praze, Vrchního soudu v Praze a Nejvyššího soudu.

9. Městský soud v Praze, zastoupený JUDr. Veronikou Čeplovou, předsedkyní senátu, ve svém vyjádření uvedl, že pokud jde o argumentaci obsaženou v ústavní stížnosti, jde o argumentaci zavádějící a pravdě neodpovídající, opakující argumenty použité v rámci obhajoby při řízení před soudem prvního a druhého stupně i soudem Nejvyšším.

10. Vrchní soud v Praze, zastoupený JUDr. Jiřím Lněničkou, předsedou senátu, ve svém vyjádření uvedl, že ani soud prvního stupně ani soud odvolací nepokládal vyjádření, které stěžovatel učinil po zadržení, za jeho "doznání" ani za jinou formu jeho procesní výpovědi. Žádné právo na vyjádření v mateřském jazyce nebylo porušeno, stejně tak ani jeho právo vyjádřit se k věci po vznesení obvinění. Není též pravda, že by výpověď stěžovatele byla nahrazována vyjádřením jiných osob, neboť tyto svědkové pouze vypovídali k tomu, kdy, kde a v jakém stavu jej našli. Jak uvádí předseda senátu vrchního soudu, pokud jde o námitky proti hodnocení provedených důkazů, tak výpověď obžalovaného je důkaz jako každý jiný a je právem i povinností soudu ji jako každý jiný důkaz hodnotit. Ani k porušení zásady "in dubio pro reo" nedošlo, stejně jako nedošlo k použití neprocesních důkazů.

11. Nejvyšší soud, zastoupený JUDr. Eduardem Teschlerem, předsedou senátu, ve svém vyjádření uvedl, že námitky obsažené v ústavní stížnosti jsou v zásadě totožné s těmi, které stěžovatel uplatnil již v dovolání jako mimořádném opravném prostředku, a proto odkázal na odůvodnění usnesení Nejvyššího soudu.

II.

12. Ústavní soud si k posouzení námitek a tvrzení stěžovatele vyžádal spis Městského soudu v Praze sp. zn. sp. zn. 48 T 6/2007, z něhož zjistil následující skutečnosti.

13. Výrokem Městského soudu v Praze ze dne 17. 9. 2007 sp. zn. 48 T 6/2007 byl stěžovatel uznán vinným tím, že dne 8. 2. 2007 mezi 11.30 hodinou a 16.00 hodinou utloukl kladivem v přízemním dřevěném domku na zahradě u domu č. 441 na ulici E. v Praze 5 občana Ukrajiny V. M., čímž spáchal trestný čin vraždy podle § 219 odst. 1 a odst. 2 písm. b) trestního zákona. Podle názoru městského soudu došlo mezi stěžovatelem a poškozeným k rozepři, která vyvrcholila brutálním útokem na poškozeného, při kterém stěžovatel použil kladivo nalezené na místě činu. Poškozený na místě zemřel, poté stěžovatel podle názoru obecného soudu (č. l. 358) zavřel v domku okenice, založil v domku požár, domek zamkl, klíč zahodil a odešel do blízkosti domku, kde ho po 16.00 hodině našli záchranáři. K jejich dotazům obžalovaný přisvědčil, že poškozeného zabil a rovněž přivolaným policistům se k činu doznal.

14. Závěr o stěžovatelově vině dovedl obecný soud z nepřímých důkazů, které tvoří podle jeho názoru ucelený celek (č. l. 358). Usvědčujícím důkazem je samotná výpověď stěžovatele, která se postupně měnila a kterou obžalovaný přizpůsoboval situaci v průběhu vyšetřování i dokazování před soudem. Okolnosti důležité pro rozhodnutí soudu, které bylo možno konfrontovat se zajištěnými důkazy, obžalovaný líčil v rozporu s těmito důkazy. Proto jeho výpověď hodnotí obecný soud jako nevěrohodnou a účelovou. V přípravném řízení stěžovatel uváděl, že se lekl ohně v domku, a proto z domku utekl (č. l. 85). Ve výpovědi před rozhodnutím Obvodního soudu pro Prahu 5, který rozhodoval o vazbě, uvedl stěžovatel novou verzi, podle které mu poškozený oznámil, že klient jede, a proto se obžalovaný lekl a utekl pryč (č. l. 89). Ve výpovědi v hlavním líčení pak stěžovatel uváděl ohledně odchodu z chaty obě verze (č. l. 307). Jeho výpověď naznačující, že požár vznikl od vadné zásuvky, byla vyvrácena tvrzením hasičského sboru, podle něhož byl požár založen úmyslně (srov. č. l. 253). Další okolnosti, která neodpovídá pravdě a na které stěžovatel trval, je údaj o tom, že poškozený s ním konzumoval alkohol, přitom pitva žádný alkohol v krvi nezjistila (č. l. 179). Další závažící okolností bylo, že stěžovatel přítomnost kladiva v domku opakovaně rozhodně popřel, a to, že si karton cigaret poškozeného vzal na cestu proto, že se do chatky již vrátit nechtěl.

15. Další skupinou usvědčujících důkazů tvoří výpovědi záchranářů, policistů a dalších svědků (č. l. 361 a násl.). Z výpovědi svědka O., který byl jako záchranář společně s dalším svědkem D. povolán nejprve k mrtvému tělu poškozeného a krátce po opuštění místa byl volán do přibližně stejných míst, kde v lesoparku našli na zádech stěžovatele, vyplynulo, že stěžovatele našli se stejnou lahví alkoholu, jaká předtím ležela u chatky s mrtvým tělem poškozeného. Tak si oba případy spojili a O. stěžovatele oslovil a zeptal se, zdali zná V. a zda jej zabil, přičemž stěžovatel přikývl hlavou, rozplakal se a svezl na kolena. Svědek D. pak vypovídal v podstatě stejně jako svědek O., podle D. se stěžovatele na to, zda trestný čin spáchal, znovu ptala policie a on opět přisvědčil. D. si je jist, že dvě klíčové odpovědi stěžovatele byly 100% srozumitelné. Výpovědi policistů (č. l. 321 a násl.) hodnotil soud v souvislosti s jinými pořízenými důkazy, zejména výpověďmi záchranářů, nikoliv pouze v souvislosti s tím, co stěžovatel kpt. S. a kpt. D. řekl. Svědek T. ("klient") dodal poškozeného jako pracovníka na rekonstrukci domu v Praze 5 a znal se i se stěžovatelem, kterého dne 3. 2. 2007 vykázal z domku poškozeného a poškozenému zakázal, aby ho ještě do domu pouštěl. Dne 8. 2. 2007 hovořil svědek naposledy s poškozeným v 9.00 hodin ráno a vrátil se do domku až kolem 17.00 hodiny odpoledne poté, co mu volal mistr, co se stalo. Svědek se stěžovatele ptal, co udělal, stěžovatel ovšem nebyl schopen mluvit. Další svědek K. vypověděl, že v kritický den viděl poškozeného naposledy kolem 11.30 hodin. Svědek H. našel mrtvé tělo poškozeného kolem 16.00 hodin, když si všiml, že se z chatičky valí dým.

16. Z odborného vyjádření z oboru biologie vyplývá, že na žádné z oděvních součástí stěžovatele nebyla nalezena krev poškozeného (č. l. 249). Stejně tak nebyly na oděvu obžalovaného nalezeny stopy ohoření (č. l. 237). Podle Městského soudu v Praze ale tento důkaz (sic!) sám o sobě o nevině stěžovatele svědčit nemůže (č. l. 366).

17. Proti rozsudku Městského soudu v Praze podal stěžovatel odvolání (č. l. 376-389), protože podle jeho názoru byla porušena zásada "in dubio pro reo". Z toho, že stěžovatel svou výpověď měnil, nelze ještě usuzovat na jeho vinu. Stěžovatel dále napadá tzv. "doznání" před policisty, které je podle jeho názoru neúčinné. Výpovědi svědků se podle jeho názoru liší i v tom, ve kterém jazyce byl obžalovaný schopen komunikovat. Je velice sporné, zda stěžovatel vůbec mohl rozumět dotazům, když byl ve stavu těžké opilosti. Připomíná závěry genetické expertizy, která nasvědčuje tomu, že stěžovatel není pachatelem činu. Ani daktyloskopická expertiza tuto skutečnost nepotvrdila.

18. Vrchní soud v Praze ve svém zamítavém usnesení (č. l. 406-409) uvedl, že výpověď obviněného učiněná v kterémkoli stadiu trestního řízení je jiným důkazem či důkazy nezastupitelná a nelze ji procesně použitelným způsobem nahradit. Naznačil-li stěžovatel podle svědků, že to byl on, kdo poškozeného usmrtil, nejde samozřejmě o jeho procesní doznání, nicméně nelze bez dalšího odmítnout svědectví o chování pachatele po činu, ať už jde o jeho verbální projevy vyjadřující pocit viny či nevinu, případně lítosti apod. Podle vrchního soudu o vině stěžovatele není pochyb, aniž by k tomu jeho doznání bylo nezbytné, protože z provedených důkazů přesvědčivě vyplývá, že v kritické době na místě činu byl a nikdo jiný pachatelem vraždy být nemohl. Okolnosti případu vedou vrchní soud k důvodnému podezření, že požár byl založen stěžovatelem za účelem odstranění stop jeho činu relativně nedlouho předtím, než kolem 16.00 hodin přišel k domku svědek H. (viz č. l. 251 a násl.).

19. Proti usnesení vrchního soudu podal stěžovatel dovolání, ve kterém namítal porušení práva na spravedlivý proces.

20. Nejvyšší soud svým usnesením dovolání stěžovatele odmítl, protože šlo o dovolání zjevně neopodstatněné. Nejvyšší soud uvedl, že si je vědom, že aktuální judikatura Ústavního soudu opakovaně zdůrazňuje, že jsou důvody dovolání podle § 265b odst. 1 tr. ř. v dovolacím řízení vykládány příliš restriktivně a že rozhodnutí obecného soudu by bylo nutné považovat za vydané v rozporu s ústavně zaručeným právem na spravedlivý proces v případech, jestliže by právní závěry obecného soudu byly v extrémním nesouladu s učiněnými skutkovými zjištěními. V posuzované věci nicméně o takový případ nejde, neboť soudy založily svá skutková zjištění a z nich plynoucí právní závěry na rozboru jednotlivých ve věci provedených důkazů, a stěžovatel se pak domáhal především přehodnocení jejich obsahu a kvality, přičemž své skutkové a právní závěry soudy ve svých rozhodnutích v potřebném rozsahu vyložily a odůvodnily.

21. Ústavní soud dále konstatuje, že se ve spise nachází mj.:

a) Znalecký posudek z oboru psychiatrie a psychologie (č. l. 41-68), z něhož vyplývá, že v případě stěžovatele se nejedná o osobu primárně agresivní a ani impulzivní, což však nevylučuje možnost jeho agresivního jednání při opilosti (č. l. 61). Obecná věrohodnost výpovědi posuzovaného je dobrá, znalec ale upozorňuje, že stěžovatel uvedl u sebe alkoholická okénka (č. l. 62). V předmětné době byl stěžovatel ve stavu středně těžké až těžké opilosti, která měla forenzně významný vliv na je jeho jednání, neboť jeho rozpoznávací a ovládací schopnosti byly sníženy podstatnou měrou (č. l. 67).

b) Protokol o výslechu obviněného ze dne 9. 2. 2007 (č. l. 82-87).

c) Protokol sepsaný soudkyní Obvodního soudu pro Prahu 5 o výslechu obviněného (č. l. 88-89) učiněný v souvislosti s rozhodováním o vzetí do vazby.

d) Protokol o pokračování výslechu obviněného ze dne 30. 3. 2007 (č. l. 91-92).

e) Znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví soudní lékařství (č. l. 172-175), z něhož vyplynulo, že poškozený byl ubit 11 ranami převážně do temenotýlní oblasti hlavy předmětem odpovídajícím kladivu.

f) Znalecký posudek z oboru zdravotnictví, odvětví toxikologie (č. l. 176-179), podle něhož hladina alkoholu v krvi poškozeného byla negativní.

g) Protokol o ohledání místa činu (č. l. 193-197), v němž je uvedeno (č. l. 195), že "na límci, pod límcem a v oblasti středního dílu vesty nacházíme zaschlou krev ve stříkancích" a dále že "límeček na pravé straně je silně znečištěn krví a na vnitřní straně vyhřezlou tkání (mozkovou), krev je částečně sražená a límeček je na této straně silně prosáklý vytékající krví."

h) Odborné vyjádření z oboru chemie (č. l. 232-238), z něhož vyplývá, že na oděvu stěžovatele ani na krabici cigaret zn. LM a kartonu cigaret zn. Bond Street nebyly nalezeny stopy očazení (č. l. 237).

i) Odborné vyjádření z oboru kriminalistika, odvětví daktyloskopická expertiza (č. l. 239), z něhož vyplývá, že daktyloskopické stopy stěžovatele nebyly na kladivu (vražedný nástroj), ale jen na plynovém zapalovači.

j) Odborné vyjádření z oboru kriminalistika, odvětví kriminalistická genetická expertiza (č. l. 243-249), z něhož vyplývá, že se na kladivu nacházelo velké množství červenohnědého biologického materiálu, který s pravděpodobností hraničící s jistotou náleží poškozenému. Na nedopalcích cigaret byl stanoven úplný profil

poškozeného a úplný profil neztotožněné osoby mužského pohlaví. Na triku stěžovatele byla prokázána přítomnost lidské krve, z níž byl stanoven úplný profil stěžovatele. Na ostatních oděvních součástkách ani na zimních botách stěžovatele nebyl nalezen relevantní biologický materiál.

k) Odborné vyjádření k požáru (č. l. 251-255), z něhož vyplývá, že byla zjištěna dvě na sobě nezávislá ohniska požáru, na základě čehož lze usoudit, že příčinou vzniku požáru bylo úmyslné zapálení.

l) Protokoly ze dne 13. 9. 2007, 14. 9. 2007 a 17. 9. 2007, které obsahují kromě výsledku obžalovaného a některých svědků a obžalovaného, výslech znalce MUDr. L. P. (č. l. 326-333), výslech znalce Ing. J. S. (č. l. 333-334) a výslech znalce MUDr. M. S., Ph.D. (č. l. 334-338). Z výpovědi znalce MUDr. P. vyplývá, že stěžovatel měl v 19.00 hodin 3,65 promile alkoholu v krvi a kolem 17.00 hodiny musel mít v krvi ještě více alkoholu, zhruba 4 promile (č. l. 331). Na otázku, zda je možné, aby na sugestivně kladené otázky člověk pod vlivem alkoholu v tomto rozsahu pouze přikyvoval a odpovídal by ano, aniž by rozlišoval dosah a význam těch otázek, znalec odpověděl, že je možné to připustit, stejně tak je možné připustit, že nerozuměl těm záchranářům, co přesně se ptají, že mohl popisovat sice smrt toho muže, ale v jakýchsi jiných souvislostech, než třeba ti záchranáři to pochopili (č. l. 331). Proto je znalec zdrženlivý, co se týká spolehlivosti jeho výpovědi v této chvíli. Znalec dále uvádí, že stěžovatel je nemusel pochopit, a nelze říci, že jeho výpověď v tuto chvíli musela být úplně spolehlivá (č. l. 332).

22. Podle § 44 odst. 2 zákona o Ústavním soudu může Ústavní soud se souhlasem účastníků upustit od ústního jednání, nelze-li od tohoto jednání očekávat další objasnění věci. Účastníci souhlas poskytl a od ústního jednání bylo upuštěno.

III.

23. Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost je důvodná.

24. Ústavní soud představuje soudní orgán ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy České republiky). Není součástí soustavy obecných soudů a nepřislouží mu právo dozoru nad rozhodovací činností obecných soudů. K takovému dozoru či kontrole je Ústavní soud oprávněn pouze za situace, kdy obecné soudy svými rozhodnutími zasahují do ústavně zaručených základních práv a svobod jednotlivce.

25. Podle čl. 1 odst. 1 Ústavy je Česká republika právním státem založeným na úctě k právům a svobodám člověka a občana. V základu koncepce právního státu stojí myšlenka vázanosti výkonu státní moci ústavou a zákony a úcta k právům a svobodám každého jednotlivce. Úcta k právům a svobodám člověka vychází z toho, že "jednotlivec je nositelem absolutní hodnoty a zůstává se svou hodnotou v soukromé sféře, a tak je jeho soukromá svoboda něčím, co je v principu neomezené, zatímco stát je jenom prostředkem, něčím relativním a odvozeným. Některá práva existují před státem a svobodná individuální osoba je má proti státu. V základu právního státu stojí princip, podle kterého je svoboda jedince předpokládána a její omezení státem je výjimkou." (srov. Carl Schmitt. *Constitutional Theory*. Durham and London: Duke University Press, 2008, s. 198, 203 a 204).

26. Právní stát zajišťuje ochranu základních práv a svobod soudní mocí, což je rozvedeno především v úpravě práva na spravedlivý proces v hlavě páté Listiny. Z myšlenky právního státu proto logicky vyrůstá i celé pojetí trestního řízení. I v trestním řízení musí být maximálně šetřeno práv a svobod jednotlivce, neboť bagatelizací účelu a způsobu vedení trestního řízení může dojít k neodůvodněným a nepřiměřeným zásahům do soukromé svobody jednotlivce.

27. Každé trestní stíhání představuje prima facie střet mezi právem na osobní svobodu a veřejným zájmem reprezentovaným státní mocí označit škodlivá jednání pro společnost jako celek a pravomocí trestat pachatele takových jednání, a proto musí probíhat podle zásad spravedlivého procesu [srov. nález sp. zn. IV. ÚS 260/05 ze dne 17. 5. 2007 (N 86/45 SbNU 259); všechny nálezy dostupné rovněž na <http://nalus.usoud.cz>]. Trestní stíhání je však třeba považovat za omezení svobody jednotlivce a veřejný zájem na zjištění viny a na uložení trestu sloužící skrze působení individuální i generální prevence legitimuje omezení osobní svobody řádnou aplikací hmotného i procesního trestního práva.

28. Článkem 8 odst. 1 Listiny se v obecné rovině zaručuje každému jednotlivci osobní svoboda. Podle čl. 8 odst. 2 věty první Listiny nesmí být nikdo stíhán nebo zbaven svobody jinak než z důvodů a způsobem, který stanoví zákon. Ustanovení odstavce 2 citovaného článku tedy vytváří prostor a zároveň stanoví hranice pro omezení osobní svobody. Ustanovení čl. 8 odst. 2 věty první Listiny představuje ochranu i proti eventuální libovůli některého z článků moci soudní [srov. nález sp. zn. I. ÚS 910/07 ze dne 23. 9. 2008 (N156/50 SbNU 389)].

Pokud orgány činné v trestním řízení tento zákonem (trestním řádem) vymezený legitimní prostor překročí, například v důsledku nepřipustného nakládání s důkazy nebo v důsledku jejich nepřiměřeného hodnocení, porušují z ústavněprávního hlediska základní právo stěžovatele garantované čl. 8 odst. 1 Listiny [srov. např. nálezy sp. zn. IV. ÚS 767/05 ze dne 10. 4. 2006 (N 81/41 SbNU 67) či nálezy sp. zn. IV. ÚS 335/05 ze dne 6. 6. 2006 (N 116/41 SbNU 453)]. Jinými slovy, při interpretaci a aplikaci základního práva omezujícího zákona je soud povinen postupovat tak, aby minimalizoval zásah do základního práva, a to výběrem (popřípadě výkladem aplikačních podmínek) prostředků, které mají vést k naplnění účelu zákonem sledovaného, tj. v případě trestního řádu především zjištění trestných činů řádným postupem orgánů činných v trestním řízení. V daném případě jde o ustanovení § 2 odst. 5 a 6 tr. ř., která upravují postup při získávání a zejména při hodnocení důkazů, které musí šetřit tyto základní zásady trestního řízení. Řádnost postupu musí být z odůvodnění napadeného rozhodnutí seznatelná, a to ve smyslu zdůvodnění aplikovatelnosti ustanovení trestního řádu, na jejichž základě má být osobní svoboda následně omezena v návaznosti na zjištěný skutkový stav [srov. např. nálezy sp. zn. IV. ÚS 767/05 ze dne 10. 4. 2006 (N 81/41 SbNU 67) či nálezy sp. zn. IV. ÚS 137/05 ze dne 22. 3. 2006 (N 66/40 SbNU 655)].

29. Protože trestním řízením dochází k maximálnímu zásahu do základních práv a života jednotlivce, neboť může vyústit do uložení trestu odnětí svobody na mnoho let, musí mít takový zásah dostatečně silné ospravedlnění. Podle ustálené judikatury Ústavního soudu "z pohledu procesněprávního musí být jednoznačně zjištěno a prokázáno, že se skutek, který je předmětem obžaloby, objektivně stal, že představuje skutečně závažnou hrozbu pro společnost jako celek a že odsouzená osoba je skutečně tou, která toto jednání spáchala nebo se na jeho páchání podílela" [viz nálezy sp. zn. IV. ÚS 335/05 ze dne 6. 6. 2006 (N 116/41 SbNU 453)]. K zjištění a osvědčení těchto skutečností slouží důkazní prostředky, jimiž má být prokázáno mimo jakoukoli rozumnou pochybnost, že je obviněný, resp. obžalovaný vinen.

30. Princip presumpce neviny vyžaduje, aby to byl stát, kdo nese konkrétní důkazní břemeno; existují-li jakékoli pochybnosti, nelze je vyložit v neprospěch obviněného, resp. obžalovaného, ale naopak je nutno je vyložit v jeho prospěch. Z principu presumpce neviny plyne pravidlo *in dubio pro reo*, dle kterého není-li v důkazním řízení dosaženo praktické jistoty o existenci relevantních skutkových okolností, tj. jsou-li přítomny důvodné pochybnosti ve vztahu ke skutku či osobě pachatele, jež nelze odstranit ani provedením dalšího důkazu, nutno rozhodnout ve prospěch obviněného [nálezy sp. zn. I. ÚS 733/01 ze dne 24. 2. 2004 (N 26/32 SbNU 239)]. Jakkoli vysoký stupeň podezření sám o sobě není s to vytvořit zákonný podklad pro odsuzující výrok [nálezy sp. zn. IV. ÚS 36/98 ze dne 13. 5. 1998 (N 54/11 SbNU 43)]. Jinak řečeno, trestní řízení vyžaduje v tomto ohledu ten nejvyšší možný stupeň jistoty, který lze od lidského poznání požadovat, alespoň na úrovni obecného pravidla "prokázání mimo jakoukoli rozumnou pochybnost" [nálezy sp. zn. IV. ÚS 260/05 ze dne 17. 5. 2007 (N 86/45 SbNU 259)].

31. Podle názoru Ústavního soudu musí obecný soud dodržet vysoký standard i pokud jde o hodnocení vypovídací schopnosti a hodnověrnosti důkazu samotného. Jde-li o hodnocení důkazů, procesní předpisy sice ponechávají volnost soudci obecného soudu, avšak nemůže jít o úvahu absolutní, nevázanou na zkušenostmi prověřenou pravděpodobnost určitých skutečností. Důkaz musí být odrazem skutečných událostí a situací, což má garantovat, aby byl jednatel uznán vinným na podkladě objektivních a skutečností odpovídajících zjištění, protože pouze ona jsou způsobilá ospravedlnit krajní opatření spočívající zbavení jednotlivce jeho osobní svobody [nálezy sp. zn. IV. ÚS 335/05 ze dne 6. 6. 2006 (N 116/41 SbNU 453)]. Právě z tohoto důvodu Ústavní soud zformuloval určité principy vážící se k provádění a hodnocení důkazů, např. princip opomenutého důkazu, princip možnosti verifikace důkazů směřujících proti obžalovanému či zásadu zákazu deformace důkazů [nálezy sp. zn. III. ÚS 398/97 ze dne 4. 6. 1998 (N 64/11 SbNU 125)], v němž jde o zákaz vyvozování z důkazu takových skutkových zjištění, která při racionálním zhodnocení nevyplývají z provedeného důkazu, a lze dodat, že nejsou podporována ani obecnou zkušeností.

32. Ústavní soud opakovaně judikuje, že mu nepřísluší přehodnocovat hodnocení důkazů, jak je provedly obecné soudy. O porušení ústavně zaručených práv stěžovatele by se mohlo jednat až v případě, že by skutkové a následně právní závěry byly v extrémním nesouladu s vykonanými skutkovými zjištěními [nálezy sp. zn. III. ÚS 451/04 ze dne 23. 3. 2006 (N 68/40 SbNU 677)]. Pokud by byla vina obžalovaného vyslovena za situace, kdy by právní závěry neodpovídaly provedeným důkazům a z nich vyvozeným skutkovým zjištěním, tj. pokud by právní závěry byly v extrémním nesouladu s řádně učiněnými skutkovými zjištěními, byly by porušeny zásady spravedlivého procesu, zejména princip presumpce neviny, jakož i z něho vyplývající pravidlo *in dubio pro reo*.

IV.

33. Obecné soudy opřely výrok o vině o nepřímé důkazy, které mají tvořit ucelený řetěz prokazující mimo jakoukoli rozumnou pochybnost, že stěžovatel je vinen tím, že poškozeného zvláště surovým způsobem popsaným ve výroku rozsudku nalézacího soudu úmyslně usmrtil, čímž spáchal trestný čin vraždy. Při posuzování řádnosti postupu obecných soudů bylo nezbytné, aby Ústavní soud prozkoumal, zda bylo na základě řetězce nepřímých důkazů dosaženo, jak to tvrdí obecné soudy, nejvyššího možného stupně jistoty o existenci relevantních skutkových okolností, které ospravedlňují vyslovení viny a uložení trestu stěžovateli. Jinými slovy, Ústavní soud se musel ptát, zda učiněná skutková zjištění nejsou v extrémním nesouladu s vykonanými důkazy. Jakkoli Ústavní soud není obecně oprávněn k odlišnému hodnocení provedených důkazů a není též oprávněn přehodnocovat obecnými soudy učiněná hodnocení provedených důkazů, musí do procesu hodnocení zasáhnout, pokud by soudy rozhodly libovolně, tj. pokud by bylo hodnocení důkazů v extrémním rozporu s vykonanými důkazy. Protože podle názoru obecných soudů mají tvořit nepřímé důkazy ucelený řetěz, musel Ústavní soud posuzovat obecně hodnocení jednotlivých důkazů v jejich vzájemné spojitosti a návaznosti, tj. v jejich souhrnu, ale musel se též vyjádřit i k hodnocení jednotlivých klíčových důkazů zvláště. Pokud by totiž bylo hodnocení jednotlivých důkazů ve výše zmíněném smyslu nepřesvědčivé, zhroutila by se celá argumentace obecných soudů, neboť zpochybněním jednotlivých důkazů by byla narušena koherence uceleného řetězce nepřímých důkazů. Nebylo by pak možno konstatovat, že existuje nějaký ucelený řetězec nepřímých důkazů, na základě něhož by bylo možno bez rozumných pochybností vyslovit výrok o vině (viz body 28, 29) .

34. Podle názoru městského soudu je samotným usvědčujícím důkazem výpověď stěžovatele. Soudy uznaly stěžovatele vinným na základě jeho měnících se, a proto údajně nevěrohodných výpovědí, přičemž ale nevzaly v potaz, že ani v jedné z těchto výpovědí se stěžovatel nedoznal a výpověď měnil ve vztahu k tomu, jak a proč opustil místo, na němž byla nalezena oběť vraždy (viz bod 14). Soudy v této souvislosti zjevně nehodnotily stěžovatelovu těžkou opilost a s ní spojitelný výpadek jeho paměti. Středně těžkou až těžkou opilost však potvrdil znalec MUDr. L. P.; na základě jeho výpočtu mohl mít stěžovatel dne 8. 2. 2007 ve 12.30 hodin, pokud by vypil nejméně 0,5 litru vodky, v krvi nejméně přibližně 2,25 g/kg alkoholu (a později jeho opilost ještě vzrostla), což je stav nejméně středně těžké opilosti, pravděpodobně však stav spíše středně těžké až těžké prosté opilosti (č. l. 65). Rozpoznávací a ovládací schopnosti stěžovatele byly v důsledku opilosti sníženy podstatnou měrou. Byť znalec připustil, že i při těžké opilosti odpovídající vypití 1 litru vodky (5,07 g/kg alkoholu v krvi) nelze vyloučit, že by stěžovatel mohl spáchat trestný čin, neboť "z vlastní zkušenosti ví, že lidé, kteří měli v krvi takovéto množství alkoholu, byli schopni ještě chodit a vykonávat nějaké jednoduché úkony" (č. l. 329), měla samozřejmě stěžovatelova opilost na jeho jednání forenzně významný vliv. Nadto výpověď znalce směřovala spíše k možnosti výskytu výjimek, nepotvrzovala zkušeností prověřené pravidlo, a proto ji nelze přičítat k důkazům, které stěžovatele usvědčují. Naopak, obecné soudy měly ze zjištěné opilosti učinit odpovídající závěry směrem k absenci jakýchkoli stop stěžovatele na vražedné zbrani, neboť důkladné očištění není asi "jednoduchý úkon", o němž mluvil znalec. Byť znalec činil svou výpověď za předpokladu, že stěžovatel vypil 1 litr vodky, lze nicméně předpokládat, že i kdyby stěžovatel byl "jen" ve stavu středně těžké opilosti (a znalec vycházel ze zjištění "s pravděpodobností blízkí se jistotě", že opilost stěžovatele byla střední až těžká - č. l. 327), bylo by na základě obecných zkušeností velmi nepravděpodobné, aby se stěžovateli podařilo zavraždit poškozeného zjištěným způsobem a založit požár, aniž by po sobě zanechal jakékoliv usvědčující stopy. Sporné jsou také závěry obecných soudů, které učinily ve vztahu k dalšímu, zdánlivě nelogickému chování stěžovatele, např. k jeho odchodu s kartonem cigaret. Z obecné zkušenosti přitom plyne, že preference "hodnot" u osob ovlivněných návykovou látkou je jiná než u osob střízlivých, a do tohoto schématu zapadá i odnesení kartonu cigaret, neboť stěžovatel jistě jednal právě kvůli své opilosti značně neracionálně. Z nekonzistence stěžovatelových výpovědí tudíž není možné s ohledem na výše řečené usuzovat, že jde v jejich případě o nějaké "usvědčující" důkazy, ale tato nekonzistence je vysvětlitelná jednoduše tím, že si stěžovatel na to, co se stalo onen den, prostě dobře nepamatuje, a navíc žádný z uvedených aspektů se nevztahuje ke skutku samotnému ani k jeho provedení pachatelem. Typická pro opilost jsou totiž také alkoholická amnestická okénka, která se u opilého člověka vyvíjí poté, co byť na krátkou dobu usne. Podle znaleckého posudku nelze proto považovat za překvapující skutečnost, že si druhý den stěžovatel již nemohl vzpomenout na události v předmetné době (č. l. 66). Skutkový závěr nelze vyvozovat z nekonzistence výpovědí, ale je naopak pod zorným úhlem principu presumpce neviny a zásady in dubio pro reo třeba vzít do úvahy prokázaný fakt, a to stěžovatelovy středně těžké, resp. těžké opilosti, který tuto nekonzistentnost podmínil. Lze tak uzavřít, že ani jeden z této skupiny důkazů neusvědčuje stěžovatele jako pachatele skutku, pro který byl odsouzen.

35. Z druhé skupiny "usvědčujících" důkazů, tj. z výpovědí záchranářů a policistů nelze učinit vůbec žádné závěry, neboť těžká opilost stěžovatele spolu s jazykovou bariérou nedovolují rozumně a bez vážných pochybností interpretovat chování stěžovatele poté, co byl těmito svědky nalezen. Jak bylo uvedeno v předchozím bodu, ze znaleckého posudku z oboru psychiatrie a psychologie vyplývá, že v době, kdy byl nalezen svědky, byl stěžovatel ve stavu středně těžké až těžké opilosti. V 19.10 hodin měl stěžovatel v krvi dle výpočtu

znalce MUDr. P. přibližně 3,65 g/kg alkoholu (č. l. 65). V době, kdy byl nalezen záchranáři, musela být podle výpovědi znalce hladina alkoholu v krvi ještě vyšší, tedy zhruba 4 promile (č. l. 331). Znalec vyjádřil svou zdrženlivost ohledně spolehlivosti odpovědi stěžovatele v této chvíli (č. l. 331 a násl.). Podle jeho vyjádření je možno připustit, že stěžovatel nerozuměl, na co se přesně záchranáři ptají, a možná "mohl popisovat smrt toho muže v jakýchsi jiných souvislostech, než to záchranáři pochopili" (č. l. 331). Na otázku obhájkyň, zda člověk pod vlivem v takovém rozsahu může na sugestivně kladené otázky pouze přikyvovat, opakovat tyto otázky a odpovídat ano, znalec odpověděl, že stěžovatel především nemusel dotazy svědků chápat (č. l. 331, 332). Podle názoru znalce prostě nelze říci, že je ho výpověď v tuto chvíli musela být spolehlivá (č. l. 332). To je dále znásobeno jazykovou bariérou, protože v době spáchání trestného činu stěžovatel pobýval v České republice něco málo přes měsíc. Do České republiky přijel 3. 1. 2007 (strana 2 rozsudku nalézacího soudu, č. l. 357), a tak česky neuměl. Jeho odpovědi na dotazy záchranářů měly soudy hodnotit ve světle toho, co uvedl znalec (viz shora), jehož výpověď není v rozporu ani se zkušenostmi s chováním středně až těžce opilých osob v obdobných situacích. Na výslovný dotaz soudu na svědka-policistu "neříkal (obžalovaný), že ho ubil", odpověděl svědek kpt. D. "Ne, to neřekl." (č. l. 323). Hodnocení výpovědi záchranářů a policistů je rovněž třeba provádět v kontextu toho, že stěžovatel byl údajně srozumitelně schopen odpovídat na otázky kladené v češtině (a ruštině), ale na otázky kladené v mateřské ukrajinštině "klientem" M. T. pouze hučel, neboť byl opilý (č. l. 130). Jeví se jako neracionální uvěřit tomu, že stěžovatel nebyl schopen komunikovat ve vlastním jazyce, avšak otázky v cizím jazyce naopak dobře chápal (porozuměl tomu, nač byl dotazován) a srozumitelně na ně odpověděl. Ústavnímu soudu nezbyvá proto než uzavřít, že důkazy obsažené v této skupině jsou ze shora popsaných důvodů již "prima facie" problematické a závěr o vině z nich nelze bez porušení principu presumpce nevinu a zásady in dubio pro reo učinit.

36. Závěr odvolacího soudu o nepochybné vině stěžovatele opřený o zjištění, že stěžovatel byl v kritické době na místě činu, je zcela neadekvátní. Stěžovatel sice jednou uvádí, že z místa činu odešel asi v 11.00 či 11.20 hodin a pak už tam určitě nebyl (č. l. 306), podruhé zase, že ve 12.00 hodin přišel poškozený obědvat a pak až utekl (č. l. 85). Z toho však nelze dovozovat, že stěžovatel byl v kritické době na místě činu a především z toho neplyne, že čin také spáchal. Tvzení Nejvyššího soudu, že "o vině obžalovaného není pochyb, aniž by k tomu bylo jeho doznání nezbytné, protože z provedených důkazů dostatečně přesvědčivě vyplývá, že v kritické době na místě činu byl, když ostatně sám tvrdil, že spolu s poškozeným popíjeli, a nikdo jiný pachatelem vraždy být nemohl", lze brát stěží vážně, neboť z toho, že stěžovatel v určitou dobu na místě činu byl, nelze bez dalšího dovozovat, že také byl pachatelem trestného činu vraždy a že nemohl být pachatelem nikdo jiný. Bez důvodných pochybností lze mít za prokázané toliko to, že stěžovatel onoho dne v dopoledních hodinách na místě činu s poškozeným byl (do 11.00, 11.20 nebo do oběda). O tom, co se stalo odpoledne, nelze bez dalšího, tj. z dosud provedených důkazů, učinit žádný závěr. Zejména ne ten, že stěžovatel čin spáchal, neboť v době spáchání trestného činu na místě činu byl, když ani to není dostatečně prokázáno. Jinak řečeno, z provedených důkazů nelze učinit závěr, že čin spáchal stěžovatel. Důkazně zcela nepodložená je tak teze vrchního soudu, podle kterého "jestliže je zcela absurdní představa, že by si zranění přivodil poškozený sám, nemohl být pachatelem nikdo jiný než právě obžalovaný", neboť nikde ve spise se nenachází důkaz o tom, že by, byť jen jako vyšetřovací verze, bylo prověřováno, zda se v kritickou dobu někdo další na místě zdržoval. Tato okolnost, tedy absence prověřování pachatelství ze strany další osoby vedla i k tomu, že vůbec nebyly zkoumány vazby poškozeného k dalším osobám, včetně finančních vazeb, které jsou v komunitě ukrajinských dělníků známé (vybírání výpalného atd.), nemůže jít k tíži stěžovatele. Tyto nedostatky vyšetřování bylo třeba hodnotit v kontextu zjištění, že na nedopalku jedné z cigaret byla zjištěna DNA jiné osoby, což byla stopa, které ovšem dále nebyla věnována žádná pozornost (č. l. 249). Tato skutečnost jen dále nabourává závěr obecných soudů o tom, že stěžovatel na místě činu byl, a tudíž musí být pachatelem vraždy, protože z uvedeného zjištění plyne, že na místě činu byl i někdo jiný. Existuje-li tedy dokonce důkaz, že se na místě činu kromě stěžovatele nacházela i třetí blíže neznámá osoba, tím spíše (s ohledem na výše řečené) nelze učinit kategorický závěr o stěžovatelově pachatelství, a je třeba postupovat ve shodě s pravidlem in dubio pro reo a nelze rozhodně bez rozumných pochybností uzavřít, že jde o další důkaz, který tvoří komponentu uceleného řetězce důkazů.

37. Podle názoru městského soudu "ani fakt, že na nedopalku jedné z cigaret byla zajištěna DNA třetí osoby, nemůže svědčit sám o sobě ani ve spojení s dalšími odbornými vyjádřeními [jde o odborné vyjádření z oboru chemie, odborné vyjádření z oboru kriminalistika, odvětví daktyloskopická expertiza, odborné vyjádření z oboru kriminalistika, odvětví kriminalistická genetická expertiza] o nevině obžalovaného". Z tohoto a z dalších již uvedených výroků obsažených v odůvodněných rozhodnutí městského a vrchního soudu plyne závěr, že postup obecných soudů byl motivován snahou prokázat vinu (§ 2 odst. 5 in fine tr. řádu) stěžovatele, avšak bez respektování zásady presumpce nevinu (čl. 40 odst. 2 Listiny), která neumožňuje nahrazovat skutková zjištění úvahou opírající se o nejednoznačný důkaz [přiměřeně srov. nález sp. zn. I. ÚS 639/03 ze dne 21. 7. 2004 (N 102/34 SbNU 79)]. V této úvaze soudy převrátily v opak svrchu uvedené ústavní zásady v tom smyslu, že nade vši rozumnou pochybnost je třeba prokazovat vinu, nikoli nevinu osoby obviněného. Porušení zásady in dubio

pro reo pak může založit důvod k zásahu Ústavního soudu [srov. nález sp. zn. I. ÚS 429/03 ze dne 4. 12. 2003 (N 141/31 SbNU 257)].

38. Důležitou skutečností, kterou obecné soudy nedostatečně zohlednily v kontextu dalších důkazů, je, že na oděvu stěžovatele nebyly zjištěny naprosto žádné stopy biologické povahy jakkoli spojitelné s poškozeným (č. 1. 249), který byl zabit 2 ranami do obličeje a 11 ranami na kšticí kladivem (č. 1. 172). Byť na límci, pod límcem a v oblasti středního dílu vesty poškozeného byla nalezena krev ve stříkancích (č. 1. 195), na oděvu stěžovatele žádná krev poškozeného nebyla [viz bod 21 písm. j)]. Je krajně nepravděpodobné, že by stěžovatel ve stavu středně těžké až těžké opilosti byl schopen chovat se s takovou pečlivostí, že by na jeho oděvu neulpěla vůbec žádná krev poškozeného. Totéž lze říci o tom, že na oděvu stěžovatele nebyly nalezeny žádné stopy po očazení (č. 1. 237), a nepravděpodobné je, že nezanechal žádné stopy (nebyly též nalezeny žádné daktyloskopické stopy) na vražedném nástroji (č. 1. 239), neboť odstranění všech těchto stop by předpokládalo mimořádnou pečlivost, již však zcela nepochybně nebyl stěžovatel schopen díky opilosti. Stěží lze být i jen připustit, že se stěžovatel mohl v zjištěném stavu intoxikace soustředit na výměnu oděvu či odstranění usvědčujících stop. Uvedená fakta nelze hodnotit jinak než jako velmi důvodné pochybnosti o tom, že pachatelem byl stěžovatel. Důvodné pochybnosti se váží také ke skutečnosti, že poškozený nebyl opilý (č. 1. 179), zatímco stěžovatel byl (viz výše), a proto je otázkou, zda by vůbec byl schopen daný čin ve svém stavu zvládnout, když proti němu stál zcela střízlivý poškozený. Existence naznačených pochybností narušuje zcela zásadním způsobem koherenci argumentu o logicky propojeném řetězci nepřímých důkazů. O tom v daném případě rozhodně nelze mluvit, neboť hodnocení jeho jednotlivých komponent bylo v předcházejících částech zpochybněno.

39. Ústavní soud si je vědom obtížnosti dokazování v případech podobných projednávanému případu, avšak ani tato obtížnost nemůže vést k rezignaci na vyžadování respektu k dodržování ústavních mezí trestního řízení [srov. nález sp. zn. II. ÚS 406/97 ze dne 4. 11. 1998 (N 134/12 SbNU 267), nález sp. zn. II. ÚS 441/99 ze dne 29. 3. 2000 (N 48/17 SbNU 337), nález sp. zn. I. ÚS 429/03 ze dne 4. 12. 2003 (N 141/31 SbNU 257), nález sp. zn. I. ÚS 74/06 ze dne 3. 10. 2006 (N 175/43 SbNU 17) či přiměřeně nález sp. zn. III. ÚS 224/04 ze dne 19. 8. 2004 (N 116/34 SbNU 213)]. V daném případě má navíc Ústavní soud za to, že vyšetřování nebylo vedeno s pečlivostí, která by odpovídala závažnosti skutku, přičemž je zřejmé, že toto zanedbání důkladnějšího vyšetření věci již patrně nelze zhojit. Ústavní soud je také nucen s lítostí podotknout, že si při své činnosti povšimnul toho, že v případě zahraničních dělníků, bezdomovců a vůbec všech obviněných patřících do sociálně marginalizovaných skupin obyvatelstva se velice často postupuje při objasňování věci s daleko menší pečlivostí, než je to běžné ve vztahu k pachatelům patřícím z pohledu sociálního k většinové populaci. Takový postup orgánů činných v trestním řízení je samozřejmě zcela neobhajitelný a nepřipustný.

40. Závěr, ke kterému obecné soudy dospěly ohledně pachatelství a viny stěžovatele, se díky absenci přímých důkazů a díky nedostatečnosti nepřímých důkazů, na nichž byl založen, ocitl podle názoru Ústavního soudu v extrémním rozporu s provedenými důkazy. Jinými slovy řečeno, z provedených důkazů nelze bez porušení principu presumpce nevinny učinit závěr, že stěžovatel byl pachatelem skutku uvedeného v obžalobě.

41. Pokud jde o rozhodnutí Nejvyššího soudu, Ústavní soud uvádí, že napadeným usnesením dovolacího soudu bylo pokračováno v zásahu do základních práv stěžovatele, jelikož trestní řízení z hlediska zásahu do základních práv je třeba nahlížet v jeho celistvosti. Ústavnímu soudu je zřejmé, že zákonná úprava dovolání staví na striktně vymezených dovolacích důvodech, avšak ani tento fakt nemůže nic měnit na ústavní povinnosti soudů poskytovat ochranu základním právům a svobodám (čl. 4 Ústavy), Nejvyšší soud nevyjímaje. Rozsah nepominutelné ochrany základních práv Nejvyšším soudem vymezil nález sp. zn. I. ÚS 55/04 ze dne 18. 8. 2004 (N 114/34 SbNU 187), kde Ústavní soud mj. prohlásil, že z ústavního pořádku vyplývá, že jsou-li ve hře základní práva, musí být ochránitelná cestou všech opravných prostředků poskytnutých zákonem osobě obviněné.

42. Ústavní soud proto uzavírá, že provedenými důkazy nebylo prokázáno jednoznačně a s nejvyšším možným stupněm jistoty, který lze od lidského poznání požadovat (tj. nebylo prokázáno mimo rozumnou pochybnost), že to byl právě stěžovatel, kdo se dopustil skutku popsáného v obžalobě. S ohledem na výše uvedené Ústavní soud konstatuje, že se Nejvyšší soud, Vrchní soud v Praze a Městský soud v Praze dopustily porušení základního práva stěžovatele garantovaného čl. 8 odst. 1 Listiny, a to v důsledku nerespektování základních práv garantovaných čl. 36-40 Listiny.

43. Ústavní soud proto ústavní stížnosti vyhověl podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu a napadená rozhodnutí podle § 82 odst. 3 písm. a) citovaného zákona zrušil.

44. Náhradu nákladů řízení Ústavní soud nepřiznal, neboť pravidlem pro řízení před Ústavním soudem zůstává úhrada vlastních nákladů řízení samotnými účastníky a ustanovení § 62 odst. 4, § 83 a 84 zákona o Ústavním soudu lze aplikovat jen v mimořádných případech. Protože Ústavní soud zrušil napadená rozhodnutí obecných soudů, existuje reálná možnost, že stěžovatel bude zproštěn obžaloby a bude mít možnost uplatnit své právo na náhradu škody podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.